

d'aigua de regatge (cf. *DECat* I, 95a1-6). Són topònims relacionats l'*Aigüera*, a Santa Coloma d'Andorra, les *Canals d'Aigüeres*, a Borén i el *Barranc de l'Aigüerola*, a Romadriu.

Es concep fàcilment que un hipotètic **Aigüeira*¹ pogués donar **Aigüira*. És semblant el que va passar amb *hodie*, *octo* convertits en *avui*, *vuit*. Podríem també justificar el pas *-eira* > *-ira* suposant que primer es digués en pre-català *feira* per *fira*, *monesteir* per *monestir*; al imposar-se les formes catalanes *fira* i *monestir*, es passaria també d'**Aigüeira* a *Aigüira* per ultracatalanització. El cas d'*Aigüissi* és diferent del d'*Aigüeres*, en el sentit que ací la *i* prové de E amb metafoia causada per la *-i final*; és amb tot paral·lel pel fet de conservar (*güi*) sense reducció a (*gi*). X. T. 15

¹ No és gaire allunyat de Boí el conegut Vaqueira, topònim que manté encara, si bé ja dintre del domini gascó, el diftong *ei* sense reducció.

Aigüissi, V. *Aiguadassi*.

AİN

Poble valencià, al SO. de Castelló de la Pna. i NE. de Morvedre, ja ben prop de la frontera lingüística, en plena Serra d'Espadà. Pron. *ain*, pertot (notes de Moll, SGuarner, Giner, 1932, i jo mateix 1957, 1961), invariablement tots amb accent a la *i*.

DOC. ANT. Ja en docs. de Jaume I, arran de la Conquesta: *Ain* 1242, 1258, 1260, *Ayn* 1272 (MiretS, *Itin. de J. I.*, 155, 276, 302, 462). També figura el castell i vall d'*Ayn* en el Rept. (464). I va seguir molt uniforme, copiosament: *Ayn* 1242, Huici, I, 341, id. id. 1247, p. 451; *Ain* en dos docs. de 1279 de l'ACA (Mtz. Ferrando, *Doc. Val. ACA* II, 586 i 765, citat junt amb *Veó*, i amb *Xep*). Consta *Abin* (amb *-h-*) any 1582, com a regit pel Fur de Val. (EEMCA III, 272); *Ayn* S. XVI, *Memor. Muñoz* (BSCC XIV, 430). Cavanilles, acurat sempre en qüestions fonètiques, com en tot, accentuava *Hain* gràficament a la *i* (II, 107).

Un arabista prestigiós n'ha publicat una etimologia radicalment falsa, i fins òbviament impossible, que per la grossera aparença de les lletres perillava de ser presa per molts com bona moneda, o donar peu a reaccions prematures, inconsiderades: jo mateix, reaccionant contra el manifest error d'Asín, a la recerca d'algun enllaç sostenible, havia provat de cercar-ho en compostos d'aquell o d'altres mots.¹

Però després he vist clar que hem d'identificar-ho amb un NL pre-romà ben conegut, AGINNUM, i tan estès que, des de l'Antiguitat, ha deixat continuació en molts llocs de l'Europa occidental que ja detallarem. És clar que l'accent era en la *i*, i que en zona de substrat fortament mossàrab, i arabitzat, com l'Espadà, la *-u* es perdia, la *-nn-* havia de restar com a *-n-*, la *g* palatal > *y*, es confonia amb la *i*, següent, i aquesta ben normalment en mossàrab, restava *i*, breu que fos, o llarga, en l'origen.

El més il·lustre AGINNUM és *Agén* (a la Garona mit-

jana, capital del dept. Lot-et-G.), que ja apareix en aquesta forma antiga en Ausoni, en Ptolemeu i en moltes inscripcions romanes. Holder (*Supl.*) n'assenyala un altre a la Creuse; del mateix, ve *Ayen*, a la Corzeze (distr. Brive), que en dades medievals apareix com *Agennum* i *Aenno*.

Un derivat sufixat (amb sufix del mateix compartiment, pre-romà) és *Genat*, prop de Tarascó d'Arieja, amb ètimon AGINNATE. Formant compostos de tipus també pre-romà, el tenim en un NL tan septentrional com el dept. Aisne; en el primer vol. de l'*Onom.* (pp. 16-17), he donat un altre tal compost, AGINNMANTUM, com a base ben convincent del mall. *Aiamans*, ben documentat allí des de poc després de la Conquesta (sovint des de 1369) i seu d'un antic comtat, títol d'una antiga família amb pròcers personatges. I proposat el mateix com a ètimon versemblant de la ciutat d'*Ayamonte*, a les boques del Guadiana (passant per la pron. aràb. *Ayamānt*). En fi, en trobem un altre en el vessant SE. del Pirineu: *Aginnum*, documentat en un diploma carolíngi de 871, aquí com a nom d'un riu petit de l'Alta Garrotxa (veg. l'article *Aguja*, ací, supra).

Tant la terminació *-INNUM*, com la forma d'aquells compostos, i l'àrea del nom, escampat sobretot per territori de França i fins a l'extrem N., indica que no és ibèric, i fóra en va cercar-li una explicació bascoide (a penes cal dir que no aràbiga). Sieglin (Holder III, 520. 43) el judica lígur, cosa versemblant, i que entenen-la bé, sembla segura: car tindrem present que els lígurs foren un poble indoeuropeïtzat pels sorotapes; i això és del que es deu tractar en el fons, o almenys en part, si bé mesclat amb un fons pre-indoeuropeu subalpí. Del molt que Schulten jutjà «lígur» a Hispània, ha quedat bastant com a ferm. Dintre d'aquest grup no podem tenir escrupol a posar el nom tan antic d'una població del racó muntanyenc i ultra-conservador format per la Serra d'Espadà. Vist que no hi ha aquí una sostenible alternativa aràbiga.

L'«etimologia aràbiga» d'Asín només era capaç de proposar-la l'home que, menyspreant sobergament els sons de la llengua, només hi veia lletres, i que desdejà adquirir les nocions més elementals de la llengua dels valencians. Mot aràbic amb les consonants *o*, *ya*, *nun*: enlloc la vocal *i*, accentuada, i com a tal l'ànima del mot. Salta a la vista que la consonant *ya* del mot aràbic que significa 'font, deu, ullal d'aigua' (originàriament 'ull'), no tenia enlloc la vocal que pogués donar la *i* forta i essencial del nom *Ain*. Li bastaven per a la vista, a aquell erudit, les lletres del mot *عين* i que hi hagués una font abundosa en el poble (¿en quin poble del món pot mancar-n'hi una?), exhibint emfàticament una cita de... el dicc. de Madoz. No cal dir que essent una vall de la Serra d'Espadà hi ha força deus en el terme. No cal dir que aquest mot aràbic ha donat bastants noms de lloc, sempre —òbviament— amb la *á* com a vocal: *Aina* poble de la Mancha (en el seu llibre), *Rossilany*, *Fortaleny* (*a* → *á* morisca); no cal dir que en el nom *Ain* sempre hi hagué hiatus entre les dues vocals (que hom marcava